

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyedévre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petitsor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lap szerkesztőségéhez (IV. Lövész-utca 13. sz.) kérjük küldeni.

Budapest, 1886.

17. szám.

Április 29.

HUSVÉTRA.

Zokogtam a kereszt tövénél,
Lehajtvá bűnös fejemet.
Az elborult nap éjjelénél
Én is verém bús mellemet;
És csókolám piros rózsákként
Hulló szent véred cseppjeit,
Siratva kinteljes haláloed,
Melyre szíved szerelme vitt.

Oh, álltam a mély szirtüregnél,
Mely elfödé szent testedet,
S megnyugtató kinokkal gyötrött,
Lándzsával átvert szivedet. —
Vivém a jámbor nősereggel
Jó illatú kenőcseim
Öt szent sebedre, miket rajtad
Verének az én bűneim.

Emelgetém a nagy kősziklát,
Mely ott fekütt gyász sírodon,
Ránehezvedve nagy súlyával,
Mint óriási szirtorom.
Nehéz, nehéz volt az a szikla,
Mert egy világ büntömege,
Egyesült benne s rajt viraszta
A bős pokol káröröme.

Oh, hogy ne mennék, hogy ne mennék
Sirodhoz most is, Jézusom?
Midőn e kő elhengerült már
S megnyílt a drága sirhalom;

Midőn a test, a melyen nem volt
Már semmi épség, fölkele,
Sebeivel ragyogva, mint a
Tejtnak csillagserege.

Oh, hogy ne mennék szent sírodhoz.
Lelkem jegyese, Jézusom?
Midőn az angyalok ajkáról
Az alleluját hallhatom;
Midőn szaladnak ellenséged,
Mint viharázte föllegek,
S ragyogni látom győzedelmi
Zászló gyanánt, kereszteted.

Oh, Jézus, Istenem, szerelmem,
Kit bűneimmel vertelek,
S midőn meghaltál, porbahullva,
Sirattalak, könyeztelek;
Ha elborult a szívem érted,
És bűneim meggyászolám:
Oh, engedd, hogy fel is derüljön
Feltámadásod hajnalán!

Ragyogj nekem dicsőségeddel
Éltem homályos útain,
Ne hagyd megint bűn ösvényére
El tántorodni lábaim.
Szíved sebet, mely tündököl most,
Vésd bús szívembe kegyesen;
A bűn sírjából feltámadva,
Szívem csupán tied legyen?

Szulik József.

A social-forradalom.

II.

(M—y.) Azt a rendszert, amely ezt a helyzetet megteremtette, már elítélte a boldog emlékű nagy pápa, IX. Pius, és annak dicsőségteljes utódja XIII. Leo; amaz az összes keresztény világhoz intézett leveleiben, mint

a keresztény társadalomnak legfőbb öre és vezetője, a legfőbb pásztor hivatásához képest félelem nélkül rámutatott az eszmékre, irányokra, tényezőkre, amelyek a társadalmat előbb vagy utóbb, de mindenesetre válság elé viszik. A szent ősz jóslékekkel látta azt a forradalmat, amely már nem egy faj, egy nemzetiség, egy ország forradalma lesz, hanem az egész társadalomé; jóslékekkel mondható, hogy míg a világ népeinek feladata lenne egy közös, nagy érzésben, a szeretetben egyesülni, — egyesülni fognak a gyűlöletben. Amit az emberszeretet annyi áldozatok árán, annyi évtizedek során teremtett, azt a fokozatosan emelt, rendszeresen művelt gyűlölet néhány hét alatt meg fogja semmisíteni. Nem kell hinni, hogy az a Krisztus, akit kivetettek a templomokból, hogy helyét isten tagadóknak, hitetleneknek adják át, az a Krisztus, akit még egy szerény iskola falai között sem tűrhetek meg, akinek nevétől a serdülő ifjúságot elszoktatták, olyan tehetetlenül álljon az ördög küzdelmeivel szemben, amint állott egykoron a vére után lihegő bírái előtt. Akkor a kart szenvedni az igazságért, amelyet hirdetett e földön, hogy isteni bélyegét fentartsa tanának, most bevégezve a mű, az emberiség, a társadalom befejezett kinyilatkoztatással áll szemközt és ő akarja, hogy azon a pokol kapui erőt ne vegyenek. A hány lustrum elmúlt a Syllabus óta, mindannyi igazságot szolgáltatott ama kárhoytatásnak, a melylyel a pápa a kor tévelyeit sújtotta. Az sincs olyan régen, hogy Pius sulyos keresztjét öröklött XIII. Leo a Vatikán börtönéből egy vészkiáltást bocsátott világgá, azok ellen, akiknek disztelen ambíciójuk, hogy a sötétség szolgálatában legyenek. Az összes világ sajtója, értjük az óriási számban lévő aljas, megvásárolható, mindenre kész, jellemtelen sajtót, a pápák ellen fordult, aljas rágalom, határt nem ismerő hazudozások, a nemtelenség minden fegyverével harcoltak e hatalmas szózatok ellen. És miért? Mert amíg pápa van, van a népnek atyja, öre, védelmezője, pártfogója. A vatikánból nem hirdetnek kommunizmust, socializmust, nihilizmust, ezeket a mai liberalizmus teremtette. Ez az ő dicsősége.

Mindazonáltal a modern eszmék hőseinek eszük ágában sincs letenni a fegyvert, meghódolni. Ellenkezőleg készakarva készítik elő ama nagy tusát, amelynek első jeleneteivel immár találkozunk. E tusában bárki legyen is győztes, — az egyház veszteségben marad az ő véleményük szerint. Az a nép, amely birokra kell zsarnokaival, nem tud istenről és egyházzól semmit. Ha tudna, más jogos és méltányos uton keresne orvoslást sérelmei, nélkülözései ellen. Nincs szükség arra, hogy a nép az egyház révén barátkozzék meg a pauperizmussal, — arra elégségesek a — szuronyok. De ez a felfogás, úgy látszik, nem egészen alapos. A sociál-forra-

dalom szerencsétlen áldozatai feldultak Belgiumban egy kolostort, talán ugyanazt, amelyben épen a szegény, elhagyott munkás nép napi segélyben, alamizsnában részesül. Ellenben elpusztított akárhány gyárat, bányát, felgyújtott és kirabolta magán palotákat, kereskedő házakat, árúcsarnokokat és bizonyos, hogyha majd végletekre kerül a dolog, nem fogja kimélni ferde boldogítóit, álbarátait sem. A felszított gyűlölet mint a pusztító tűz, anyagot keres, amelyet elemészteni akar, mert csak úgy állhat fönn. Ámán sorsa vár a liberális urakra, aki Mardocheusnak akasztófát emeltetett, és őt akasztották föl.

Az iránt senki sem lehet kétségben, hogy eme véres küzdelmek háta mögött titkos tényezők dolgoznak. Őrült ábrándozók mellett megtestesült gonosztévők. Azt is tudjuk, hogy mióta Belgiumban a szabadkőmives kormány kudarcot vallott és megbukott, az ország vezetésére jutott ugynevezett klerikális kormányynak minden léptenyomon társadalmi újjászervezésében akadályokra kelle bukkannia. Magasabb, kisebb állású hivatalnokok vakmerően megtagadták az engedelmességet, nyilván és titkosan konspiráltak a kormány és a fejedelem ellen. S midőn veszett munkájuk az óhajtott sikert el nem érhetette, nyíltan a szegény néppel szövetségbe, azt ingerelték, uszították, bujtogatták, külföldről becsempészett, kétes jellemű, állású, forradalmi eszméktől lángoló küldönczökkel lázították, — és vitték őket rablásra, gyilkolásra, gyujtogatásra, — szóval a sociál-forradalomra.

Ha e rút fekély felfakadását nem előzték volna meg ama gonosz tettek, amelyeket már jeleztünk, ha nem azon ország keblében történt volna, a melyben már évtizedek óta élére van állítva a keserű hang a liberalizmus és a józan keresztény haladás és felvilágosodás között, — az egész dolgot mint egyszerű szomorú eseményt kellene tekintenünk. De mivel tudjuk, hogy kiknek kezei dolgoznak ez átkos munkában, lehetetlen nem tartanunk attól, hogy ez a forradalom egy nagynak, egy az egész társadalmat megrendítő social-forradalomnak az előjátéka.

A kommün áldozata.

— Elbeszélés. —
(Folytatás.)

IV.

Karácsony éjjelén, mikor a kommün, titkos gyűlést tartotta, egy ember barangolt Pest egyik külvárosában. Tántorgó léptei mértékletlen, hatalmas alakja nagy erejű emberre engedett következtetni. Egy lámpa alatt megy el most, mely arcába világított a szemébe lehuzott kalap daczára is felismerjük benne Gáspárunkat, ki a kommün összejövételéről félig mámoros fővel botorkált haza. Utja egy fűszerárus boltja előtt vitt el, honnan a ragyogó lámpa fény s fényes kirakat

csillogása tört elő. Egyszerű külvárosi bolt volt, de kirakatát egy ragyogó csillárokkal, arany ezüst papírokkal díszített karácsonfa tette feltűnővé. Gáspárt felrázta kábultságából kissé a váratlan csillogás és megállott egy percze a kirakat előtt. Hogyne?! hisz neki is gyermekei vannak, tavaly még boldogság tölté be szívét, mikor karácsony estéjén a kis Jézus az ő gyermekei keblét is tiszta örömmel tölté be.

Gondolat — gondolathoz fűződött elméjében.

— Hát most mit csinálnak? Talán várnak engem, talán már szegény nőm azóta elkészítette az örömfát, melyet a kis Jézus hoz a jó gyermekeknek.

Nézd csak, a kommün vad fia könyezik, Jézus nevét emlegeti! Talán jó utra tér! Oh nem mámoros fő érzékenykedése volt az, egy régi boldog élet hallucinációjai! hogy összerездült s mily félénken néz körül, mintha félne, hogy valaki meglátja őt. Oh igen Gáspár, félhetsz, mert lelkiismereted mindig örködik feletted s annyi hét után is még mindig hallod a hitvány, sáppadt lélek vadász szavát: »Kémek lesznek ablakodon! s ha ajkadon pszt! siessünk, léptek zaja közelg!«

Gáspár, mint kit rém üldöz, indult tovább s bár tagjait zsibbasztva tartá még a borereje, de elméjét oly hideg, józannak érezte. Nem mert feltekinteni, mert minden ablakból barátságos lámpa világ sérté szemét, nem mert lassan menni, mert sok ablakból az örülő gyermek sereg rivalgása tört elé, szerette volna fülét is bedugni, — mert a toronyban éjféli misére hívólag kondult meg egy harang, majd meg a kommün rivalgó éljéne, a karácsonfa káprázató pompája jelent meg előtte s e képek hatása alatt oly rendezetlennek, összevissza hánytának érzé gondolatát.

Végre haza érkezett: a ház mester dörmögő szavakkal fogadta, ki a kapun beereszté, s még azt is szemére vetette, hogy lakbérével most is adós s mégis korcsmába jár. Már keze ott remegett a kilinesen, de nem volt ereje, hogy azt megnyomja. Mivel lépjen neje elé, a szegény szenvedő nő elé, ki betegsége daczára hiven dolgozik betevő falatjokért! ő a korhely, iszákos férj, hogy merje felemelni ama védangyalhoz bűnös szemét? Eh, gondolá a részeg bátor észjárással, hisz még hintóban is ülhet, mért ne mehetnék én be! De mit mond majd gyermekei kérdő szavára, ha azok majd a Jézuska ajándéka után keresgélnek üres zsebében; hogy nyuljon az ételhez, melyhez ő egyetlen krajczárt sem adott? Igen, de majd lesz később nekik örömük, ha a kommün kivívja diadalát. Meg aztán ott az a karácsonyfa . . .

Részeg ember vigyázz, fejed felett libeg a sátán kötele!

Igy töprenkedett a kommün áldozatja, az ittas emberek határozatlan észjárásával, míg keze sulya alatt önként pattant fel a zár s ott látta maga előtt bus otthonát, egy nőt, ki könnyes szemekkel viraszt gyermekei álma felett, egy anyát, kinek melléből ép beléptekor is a siró köhögés tört elő, két halvány beteg gyermeket, egészségtelen, penészszagu, pinczeszobát, egy rozzant ágyat, egy kicsinyke bölesöt, egy árva asztalt busan pislogó lámpájával, — egy Mária és egy Jézus képet a falon — ez utóbbiakról hirtelen fordítá el szemét.

— Kémek vannak ablakodon, — szólalt meg a visító hang lelkében s ez visszafojtá szemébe toluló bus

könyét. »Ők fogyasztanak, mi dolgozunk« zúgott fülébe a szó, mely megkeményíté szívét. — »Majd más-kép lesz még az« ada erőttántorgó lábainak a gondolat.

Bárkinek a világon, de kivált műveletlen embereknek természetében fekszik, hogy egyes jelmondatok megragadják figyelmét s ösztönt, erőt adnak valamely tett kivételére, valamely állandó, szükséges lelki állapot ébren tartására. A munkás kétszeresen érzi az ily jelszavak sulyát. Gyermeteg elméje, mely nem képes rendszeren működni, innen-onnan kopott eszmékkel van tele s ezen eszmék sugallatát követi és lehet ebben a pillanatban gyóntató atyja intéseit, a másikkban már valamely lázító szónok vagy köznapi káromkodás sugallatát követi, anélkül, hogy cselekvése pillanatában megfontolná tetteit. Így váltakozott Gáspárunk lelkében is felváltva jó és rossz gondolat, mit különben mámoros, izgatott feje még jobban elősegített, de mégis a félelem eszméje, a fenyegető elnémitott mindent, el annál is inkább, mert messze, messze a jövőben vérmes remények, fellegrárok kecsgettették.

Amint a férj belépett, a nő előzékenyen kelt fel és sietett férje elé s szeretettel csókolta meg a tántorgó alakot, kin a bor ereje a füledt, langyos szoba levegőjében mind inkább erőt vett.

— Vártalak Gáspárom, kezdé meg a nő behizelgő hangon a társalgást, mintán férje botorkálva helyet foglalt az asztal mellett szerénykedő egyetlen széken.

— Müller asszonyság, kinél ma mosni voltam, volt olyan jó, hogy egy kis ételmaradékot adott nekem, melyet számodra félre tettem. Mariskám, hisz ő már nagyobb, beérte egy kevés zsiros kenyérkével, a kis Pistát pedig megszoptattam és most nyugodtan alusznak szegénykék. Gyere csak, nézd meg őket, milyen boldogan fekszenek, — nem esoda, — jegyzé meg az anya közbevetőleg egy pillanatot vetve a falon függő Jézus képére. — hisz ma a Megváltó születik, ki a jó gyermekeknek jutalmat ad. E szavakkal felvevé a lámpát az asztalról s férjét karon fogva odasegítette az ágy és böleső közé s megvilágította a két kedves gyermeket. Ott feküdtek mindaketten az ágyon s a nagyobb, Mariska, átkarolva tartá piczinyke testvérét, ki szegényes, de tiszta pólyába volt takarva s ép azon pillanatban simítá végig a szelid álom lágy keze őket, mikor Mariska bucsu-csókot nyomott testvére szabadon levő kis kaesókájára s ott felejtette ajakát a szeretett testvér keze eskéjén.

Gáspár arczára pirt teremtett a bor és a változott levegő s szemei kigyuladtak, vére hevesen kezdett lüktetni; néha-néha elméje mintha kitisztult volna, majd megint egy hevesebb vérroham elkábítá s ilyenkor tántorgónak, szédültnek érezte magát. Nézte, nézte szótlanul két gyermekét s könyecsepp gördült végig arczán. Neje észrevette ezt s a lámpát hirtelen elvive az asztalra, odaborult férje nyakába és sirt, zokogott azzal a feldokló sirással, mely a fájdalom legmagasabb fokát jelzi, miközben arczát férje kebelére rejté. A pörölyös eltántorodott, de aztán erőt véve magán, ő is keblére szorítá nejét s négy öt hónap után az első igazi, hitvesi csókot nyomta neje homlokára.

— Ne sirj Marim, — biztatá sirástól meg-meg szakított hangon. . . . Isten megsegít bennünket. Rám derül még én rám is a szerenese napja.

— Óh Gáspár, Gáspár, tört ki a hü nő, szavait elfojtva megújuló zokogása és mind erősebb, erősebb köhögési rohamai, — emlékszel-e tavaly karácsony estéjére? Még akkor nem így volt sorsunk; még akkor kényelmes, egészséges lakásunk volt, — tudod-e, milyen örömet szerezte Mariskánknek azzal a kis fácskával, melylyel engem is megleptél? Emlékszel e, mint mentünk mindketten éjjeli misére és mily kedves esténk volt azután szegény Panna néniéknél, — nyugodjék szegény békével?

— Kedves Marim, hagyd azokat a régiségeket, — most szebb remények előestéjén vagyunk, — te még gazdag lehetsz!

— Nem, ne altass el engem mindig ezekkel a szókkal, én tudom, mért mondod te ezt, mert elbeszélte Mariska, mi történt a gyárban ma reggel és én is olvastam azokat a nagy plakátokat, a melyen népgyűlésre hívnak fel benneteket. Aztán beszéltem a szomszéd asszonnyal is, a ki azt mondta, hogy egy titkos társulatban vagy benne, meg az ő férje is, a mely majd megfordítja a világot. Tudom én, hogy rászédett, behálózott téged valaki, mindjárt sejtettem, mikor elkezdte maradozni hazuról, mikor a napszámodból mind több és több kezdett hiányzani s te rendesen mámorosan jöttél haza.

— Asszony! — mi közöd neked mindazokhoz, a miket én teszek? — kelt ki a férj egész váratlanul, mi különben mámoros embereknél nem ritkaság.

— Igazad van, férjem, hogy neked csak engedelmeskednem kell s én nem is szólanék, de nézd azt a két ártatlant ott az ágyon, azok szenvednek, én és az Ég tudja, mennyit szenvednek. Elaltattam őket mézes szavakkal, hogy te ő reájok keresel, szegény Mariskámmal elhittem, hogy a darab száraz kenyér elég neki, a mit megesszik s ő szegényke kezét csókolta érte, — kis leánykám hidegben fárad el hozzád, hogy ételedet elvigye utánad, a mit a jószívű Müllerné küld el neked, és te hideg parancsesal válaszoltál ma a szegénykének. Jaj, ha láthattad volna, mint rogyott ölembe e kis teremtés és mint zokogott, szótlanul kötényembe rejtve arcát, megszántad volna őt!

Gáspár visszaült az asztalhoz s némán bámult a lámpa világába. A mámoros fő természete, hogy kép-kép után üzi benne egymást, de mindegyik csak főbb körvonalaiiban jelenik meg s innen, hogy nem bir elméje tiszta tudatával. Gáspár szeme előtt is feltűnt a pinczehely, bodorfürtű szónokával: »mi dolgozunk, ők fogyasztanak« zugott fejében, feltűnt a rém alak is, a sovány kommunapostol, világosan látja, ugy véli, — talán hallja is hangját: »A gyenge szív áruló lehet s mi az árulót könnyen elnémitjük« — majd a fényes karácsonyfa jelent meg elméjében s ugy füződött gondolata, mintha azt kezében tartaná, mintha gyermekeinek adná, mintha ott ragyogna pinczeszobájában, — néha-néha megüté fülét szegény neje egy-egy szava is s erre kábult hangon, pislogó szemekkel csak azt felelte, hogy »majd nem ugy lesz még ez!«

— Ma is azzal altattam el Mariskát, hogy ne féljen jó a Jézuska, majd hoz neki holnapra egy szép fácskát, tele minden széppel-jóval, — lesz rajta cipőke is hidegtől kékülő lábacskáira, igaz, hogy neked nincs pénzem,

mert már előre kivettem a mosás árát Müllernénél, de azt gondoltam, hogy te hozol haza valami kevés pénzt s legalább e két ártatlant örvendeztetjük meg az Ur születése napján.

— Hehhehe! az Ur születése napján, röhögött a részeg ember buta hangján a kábult Gáspár, — azt mondták nekem, hogy az nem igaz!

(Folytatása köv.)

Elégia.

Nekem is volt száz reményem
Mind mosolygva játszott velem,
Csábszavukra hallgaték;
Hajh, de köd borult a tájra
Nem zeng dalom édes árja,
Árva lelkem várva-várja:
Tán mosolyg még majd az ég?

Szép reményim törbe vittek
Romjukon az égi hitnek
Szent világa ég, lobog;
S bár egekbe vissz föl útam
Lemondani megtanultam,
Nincs feledve fájó multam,
Szívem újra földobog.

És reményvirágom nyílik
Mig elérek a bús sírüg,
Ott hervad csak el velem;
De miért itt küzdve élek,
Mért kesereg ez árva lélek,
Ott — tudom — mit most remélek,
Szent nyugalmam meglelem.

Lévay Mihály.

Kényeske és a kakuk.

— Beszély. —
(Vége.)

Midőn végre itt volt Gyertyaszentelő, a ház előtt állott a szán, mely Jánost új szolgálata helyére volt szállítandó, a fiatal legények mindenféle zeneeszközzel jelentek meg, hogy a legény távozását megkönnyítsék neki, ekkor Erzsike így szólt magában: Most már mind-egy nekem is — és ezzel zokogva szülei elé állott, és így szólt hozzájuk: Ha mindjárt megverték is, de ki kell mor. danom. Én Jánost szeretem, és kivüle senki másnak a felesége nem leszek, ha az új gazda bejön a hársudvarba, keressetek neki más feleséget, nekem ő nem kell! Ha János kimegy a faluból, és ide vissza nem tér, hát bizonyosan meghalok. Így, most tudjátok, mi fekszik a szívemen, s most tegyetek tetszéstek szerint.

Erzsike felment a szobájába, ott vörösvé sirt szemével kinézett a havas utra, János éppen ekkor lépett ki öreganyja házából, és roskadozó léptekkel, és lesütött szemekkel közeledett, a gazdának és asszonyának már elmondta »utolsó« bucsuszavát. — Erzsit nem akará már látni, mert ugy érzé, hogy nem tudna elég nyugodtan tova menni, ha még egyszer megpillantaná.

Most felült a szánra, kísérői követték: Hát így kellett mégis ennek bekövetkezni? — panaszlá szívében. — Isten veled kincsem! Isten veled örökre!

— Kakuk! kukuk! hangzék eleinte esendesen, majd egyre hangosabban Erzsike ablakából. János feltekintett, s a havas ablakdeszka mögött ott látta a lányt, ki könyvek közt mosolygott le reá, és folyton kiáltá: kakuk, kakuk;

— Valóban Erzsike tréfál és mellette pityereg! — jegyzé meg az egyik legény; János pedig felszólt az ablakhoz:

— Mit jelentsen ez Erzsike? Azt-e, hogy Isten veled örökre? vagy ...?

— Menyegzőt csak veled tartok — felelé visza a lány. — Neked kell a vőlegénynek lenned, vagy kakuk, kakuk örökre!

— Maradj emellett Erzsike, mondá ujongva a legény; kakuk mindaddig, míg vissza nem térek érted! S most, rajta pajtasok, menjünk és a legvigabb dalt huzzátok, melyhez Erzsike kakuk-ot kiáltozhat.

Az öreg Panna kezeit tördelve állott háza előtt. Unokája, midőn előtte elvonult, vidám kakuk-ot kiáltott feléje ahelyett, hogy egy zokogó Isten áldja meg-et mondott volna. A szegény öreg azt hitte, hogy a legény megőrült.

A gazda meg felesége is rossz kedvökben voltak. Bár nem hitték, hogy Erzsike szava mellett marad, mi hallatlan dolog is lett volna a faluban, mégis aggodalmat okozott nekik, kivált a gazda volt igen nyugtalan.

Erzsike este átment Pannához, s elmondá neki, mit jelentett a kakuk-kiáltás s hogy ő mindaddig azt fogja kiáltani, míg csak János nem lesz a vőlegénye, s inkább örökre pártában fog maradni, mint valaha más emberfiának a felesége lenni.

Midőn látta Panna, hogy a lány komolyan beszél, ő is megindult szívében. — Ha nem segít, de nem is árt — gondola magában, s átment Trézsi asszonyhoz, felfedezé ennek a viszonyt, mely egykor a gazda és az ő Annája között volt, hogy a gazda megígérte a leánynak, hogy őt elveszi, s ezen ígéretét saját vérével írta le egy papírra, melyet még mindig őriz, s a szentírásban tartogat; de a gazda nem tartá meg ígéretét, s ezért ő, a megcsalt lány anyja, rettenetes átkot mondott reá, azt t. i., hogy neve haljon ki vele, hogy vagyona idegen kézbe menjen át, és hogy mindez még be fog következni.

— Az Ur kegyes és igazságos — végzé szavait — ő meghallgatja a szegények és bántalmazottak szavát; de ő irgalmas is, és így meg is tud bocsátani, ha az ember vétkeiket megbánja s azokért eleget tenni akar. A ti kezeitekbe tette az egykor elkövetett rossz jóvátehetőségét. Ő a szegény Anna fiát a ti házatokba vezette és gyermekeitek szívébe szerelmet öntött iránti. Ha szétválasztjátok őket, kezét elveszi rólatok, s átkom teljesedésbe megyen. Most tegyetek, amit akartok. Szerencse és szerencsétlenség áll küszöbötök előtt, csak vigyázzatok, nehogy a szerencsét szerencsétlenségnek, a szerencsétlenség pedig szerencsének nézzétek. Nyissátok jól fel szeméiteket, hogy az Ur által elétek jelölt utat felismerhessétek. Gondoljátok meg, hogy ő kegyelmes, hosszútűrése elég sokáig tartja vissza kezét, melyet ellenetek felemelni akar.

Ezzel otthagya Trézsit, ki nagyon izgatott volt. Eleinte férjére haragudott, majd kevélysége viaskodott

benne, a gyermekéhez való szeretet érzetével: majd ismét vallásos érzelmei szólaltak meg szívében. Nehány igen rossz napot élt át ilyképen, nem tudott magával tisztába jönni, hogy mit határozzon. Erzsikét is elővette, de midőn látta, hogy a lány nem tágít, végre engedett, nem akarta szerencsétlenné tenni. De férjével érezte haragját, amennyiben annak nem engedett egy szót is a dolog elintézésénél, ő maga járt el abban. A gazda örömmel viselte ezen kis bűnhődést, s hálát adott a jó Istennek, hogy egykor elkövetett bűneiért ily keveset kell lakolnia.

Darázsiba is csakhamar megizenték, hogy a menyegzőből nem lesz semmi; a tervezett házasság füstbe megyen; hiába, a lány csak nem akar, erőltetni pedig nem akarják egyetlen gyermeköket.

Erzsike a falu leggyorsabb fiúcskáját azon izennel küldötte Jánoshoz, hogy a kakuk már kikiáltotta utolsó szavát, ha tehát kedve van hársudvari gazdává lenni, hát csak jöjjön minél előbb, elfogadására már minden készen áll, s így tovább.

Midőn János e hír után megérkezett, Erzsike sirva borult nyakába és így szólt: A kényeskéből te képeztél igazi lányt belőlem, most hátra van még, hogy derék aszonnyá tégy, majd rajta leszek, hogy ne váljam szégyenedre.

— És Isten áldása legyen rajtatok! — mondá Panna.

— És a mult is legyen elfeledve ugy-e? mondá csendesen a gazda.

— Minden bizonynyal, hiszen mi minden lehetőt megtettünk ezért — mondá Trézsi asszony, ki odajöve hallá a gazda szavait.

Erre Piros Panna kezét nyujtott a gazdának, és így szólt: Igen, legyen feledve a mult, átkom helyett bőséges áldás szálljon a hársudvarra, s annak minden lakójára.

A menyegző nagy pompával tartatott meg, János és Erzsike igen csinos egy pár volt, s a szép egyetértés, mely köztök uralkodott, arra engedett következtetni, hogy boldogok egymással.

A gazda és Trézsi-asszony egészen megifjodni érzék magukat a fiatalok körében, miért sokat voltak együtt azokkal.

Piros Panna pedig megére, hogy egy kis dédunokát ringathatott karjain, s erre a kis parányi jószágra az ég minden áldását könyörgé mindaddig, míg egyik reggelen János őt a szentírás fölé hajolva találá örök álomba szenderülve.

Németből magyarítá: **Rajkai Czeccilia.**

TÁROZA.

A jubileumok eredete és jótékony befolyása az erkölcsi világra.

(Vége.)

A jubileumnak ezen elsorolt nemein kívül még több más faja is van. Jubileumi évet szoktak az emberek ünnepelni pl. valamely nevezetes esemény 25 v. 50-dik évfordulója alkalmából, vagy valamely magas méltósági feldiszítés bizonyos időszakának letelte után. Az egyházi szent rendek fölvételének 25 vagy 50-dik évfordulóján, vagy valamely fontos irányban megkezdett működés bizonyos számú-éveinek lehanyaglása után. Így kelet-

keznek az úgynevezett fontos történelmi események évfordulóinak jubileumai, a püspöki, áldozári, irói, tanárkodási, valamely nagyobb intézmény vagy intézetek jubileumai. És ez mind igen szép, hogy egy-egy ily jubileum különféle megtiszteltetések és megható ünnepélyességekkel van egybe kötve, különösen ha valamely hosszabb érdemleges működést akarnak vele az emberek kitüntetni és hibáikat ünnepélyes alkalmak között az illető ünneppel szemben kifejezni. »mert tudjuk — mint azt egy szellemes kath. írónk mondja — hogy a szellemi munkát pénzzel megfizetni nem lehet, csak szerény kamat fog az maradni mindenkor, azon tőkével szemben, melyet a szerző alkotása által nyújtott. De az igaz uton haladó becsvágy nemes vonása az emberi léleknek, s az elismerést, nyujtsák azt bár kicsiny borostyán ágban, erkölcsi győzedelmének jutalmául fogja tekinteni.« Hyeneknek tekinthetjük korunkban a papi, de különösen a főpásztori jubileumokat, mert a világi pályákon haladó férfiak néha-néha a jubileum megülésével eltörpítik ezen szép szó valódi értelmét. S ha komolyabb érdeklődésük tárgyává tennék az elmúlt évek sokszor rövid számát, azon meggyőződésre jutnának, hogy a jubiláló tulajdonképen nem is érdemes arra, hogy az »in dulci jubilo« feliratu zászlót lobogtassa.

Sokkal örövendesebb képet mutatnak korunkban az igazi érdem jubileumai. Korántsem lehet ezekre rásütni az egoizmus, az önzés bélyegét, de azt sem mondhatjuk el róluk, hogy a rendezők talán fensőbb kényszernek engednek. Így akár az alsóbb, akár a főpapság jubileumait méltatjuk figyelemre, egytől egyig az évek hosszú során át szerzett nagy érdemek minden kényszer nélküli megünnepeleése az, melynek szemlélésénél az ember szíve örömmel telik el, mert látja, hogy a szép, nemes és nagy tettek szerzői már e földön a tisztelet, hódolat, odaadás és önzetlen szeretet nyilvánulásai által jutalmaztatnak úgy a fellebbvalók, mint a kartársak és alattvalók részéről. Hogy valaki hosszú ideig él, az nem érdem, hanem a jó istennek kegyelme, de igenis nagy érdem az, ha valaki Isten igaz dicsőségére, az emberiség lelki és testi jólétének előmozdításán egy negyed vagy félszázadig folytonosan közre munkál és pedig önzetlenül egyedül Istenért! Legfőleg azon édes tudatban lelik elégtételüket, hogy a szenvedő emberiség számos tagjának sápadt arcáról letörölték a bánat könyeit, hogy a szegényes kunyhóból kiűzték a nyomor ijesztő rémét, helyébe a lelki békét, vidámságot és boldogságot varázsolták. Az ily férfiak valóban kivívták az emberiség részéről a hálával telt elismerést. Ily férfiak pedig legtöbbször az egyházi pályán működnek. Kétszeresen megérdemlik ezek érdemeik méltánylását és a kitüntetések, ha csak úgy futtában elgondoljuk azon nagy nehézségeket, melyekkel az illetőknek működésük ideje alatt megküzdeniök kell. A lelkeket a menyország számára megnyeri, az eltévedteket a jó utra visszavezetni, őket a jóúton mindvégig megtartani, lelki üdvüket fenyegető veszélyeket eltávolítani a mily fontos és magasztos feladat, de éppen olyan nehéz is. Ha hozzá vesszük, hogy ezen szép cél elérésében mennyi minden által vannak akadályozva, egyszer a sok roszakaró, máskor a vezetendők tudatlansága vagy makacssága által. És ezeken kívül még a nagy többséget a hit igazságainak alapján az erkölcsi felvilágosodás felé óvatosan vezetni, megmutatva nekik az erkölcsi szépet, jót és igazat, ezek elérésére a szükséges eszközöket nyujtani, akaratjukat edzetten fenntartani, ezek egy emberi erőt valóban felülmulnak, melyet ha mégis sokan gyümölcsözően végeznek a lelkészek között, az egyedül csak az egyházi rend malasztjainak és kegyelmeinek segítségével történhetik. És vannak sokan, kik nagy buzgalom folytán még a társadalmi életben is a legüdvösebben működnek: irodalmi és

jótekonysági egyleteket, társas-köröket szerveznek, nagy alapítványokat tesznek, részint a nyomorban sinlödők felségélyezésére, részint a vallásos irodalom előmozdítására. A főpásztorok pedig templomokat, kórházakat, nőnevelőzárdaikat, árvaházakat, iskolákat építenek fél- és negyedszázados jubileumaik alkalmából. Továbbá ezen korrupcio korában böles intézkedéseik által minden téren igyekeznek az erkölcsök elhalványodott képét életrevalóbbá tenni és az emberi társadalom jólétét eszközölni. A ki pedig a nehéz lelképásztorok terén félszázadig működik, méltán foghatja az üdvösség kelyhét, hogy bemutassa Istennek a nagyérdemű arany áldozatot. Ha most már mindezeket figyelembe vesszük, be kell vallanunk hogy a papi, de különösen a főpásztori jubileumok a társadalomra és erkölcsi világra legjobb hatással vannak. De az ünnepeket nagy férfiak nemcsak működéseik és nagyszerű alkotásaik által gyakorolnak jó hatást az erkölcsi világra, hanem példáik által is. Az embernek vele született tulajdona, hogy olvasván vagy szemlélvén a nagy férfiak nemes tetteit, példáit, önként támad lelkünkben a vágy, dicső példáikat ha nem is vagyunk képesek mindenben, de bizonyos téren, hol alkalmunk van, utánozni, kiknek nagy tetteit már koruk a hálattal elismeréssel zománcolja körül. De nemcsak a hazafiság hanem a keresztény erények terén is világító oszlopul szolgálunk az emberiségnek. És ezen kitünő tulajdonok teljes díszben fénylenek ily ünnepélyek alkalmával és éppen azért van az ilyen jubileumokban valami fenséges, magasztos, megható, a mi még a köznapieket is kiemelí rideg, közönyös gondolkozási módjából. Szépen mondja ezért már Eötvös, hogy: »az emberi nemnek szüksége van ily nagyszerű példákra, hogy a serdülő ivadék felfelé tekinteni, nemes czélokért lelkesedni, érettek fáradni, nekik áldozni tanuljon. De valljon kell-e szebb; vonzóbb példa, mint midőn éppen egy érdemekben megöszült, áldott lelkű főpap, testileg talán már gyenge, de lelki ereje ifju hévvel párosulva, épségben működik minden fogyatkozás nélkül — a Mindenható oltáránál felszenteltetése 50-dik évében mutatja be a végtelen érdemű áldozatot és ezen hosszú idő alatt tetteinek egyedüli czélja, Isten legnagyobb dicsősége, embertársainak üdve és a haza jólétének előmozdítása volt. Bárcsak minél többször volna alkalma az emberiség tagjainak ily lélekemelő ünnepélyen jelen lenni, midőn egy aranymisé áldozár Isten nagy kegyelméből harmad ízben osztja áldását. Mindig kedves a nép előtt a papi áldás zsengeje, de végtelenül becsesebb az oly áldás, melyet az Ur oltáránál elaggott főpásztor osztogat. Kinek tolla volna képes leírni a hívek lelkében támadó menynevei érzelmeket, midőn az arany áldozat után egy ilyen aranymisé áldoz az oltár számolyánál térdelő főpapságot, főnemességnek, azután forron szerető népének osztogatja atyai áldásait.

Világosak ezekből a valódi jubileumok hatásai. Általában elmondhatjuk, hogy valamint egy jó általános gyónás mindig a legjobb hatással van a lélek világára, úgy egy valódi érdem jubileuma szintén legjobb hatással van az emberiség erkölcsi világára. A mint tehát az ószövetségi izraeliták az 50-dik évben öröm ünnepet ültek, mert tartozásukat letörlesztették, ugyanilyen benső örömmel ünnepeket tehát ma is azon valóban érdemes férfiakat, kik negyed vagy félszázadon keresztül az emberiség, az egyház és a haza iránti kötelességüknek minden tekintetben eleget tettek. A legnagyobb megelégedéssel tekinthetnek ők lelkük mélyébe és a lelkiismeret édes megnyugtató szavában nyerik jubileumaik alkalmából legnagyobb jutalmukat!

Vida János.

RÖVID HIREK.

A keresztény világ a föltámadás öröm-ünnepét ünnepli, ez ünnep reményt nyújt nekünk hívőknek, hogy mi is: feltámadunk! Egykor sziklával akarták lezárni Krisztus testét, s megfélemlítettek az együgyűek, hogy Ő az, ki egy újjával megrendíti a világot. S valamint akkor harsány tort ütött a szent halott fölött a bőszi pokol hívén, hogy most ő fog uralkodni: úgy most is az egyház ellenei harsány szóval uton-útfélen kiáltják: vége az egyháznak, de megfélemlítettek arról, hogy föltámadásunk győzelem jelén, a keresztben a pokol kapui sem vehetnek erőt. Mert az igazság halhatatlan, mint Isten, a ki mennyekben vagyon, s bár egy kővé keményült világ akarná lezárni azt sirjába, feltámad az okvetlenül. Alleluja!

* **A trónörökös nevenapja.** Zárából írják: Rudolf trónörökös nevenapja alkalmából tegnap este egész Ragusa város és a kikötő fényesen ki voltak világítva. A kikötőben horgonyzó hajókön gyönyörű tűzijátékot rendeztek. A székesegyház, a Szt. Balázs-templom, a ferenczrendiek temploma fényesen ki voltak világítva. A városi zenekar bejárta a város utcáit nagy néptömeg által kísérvé. Rudolf trónörökös Lakroma szigetének egy alkalmas pontjáról nézte a sikerült kivilágítást. Isten sokáig éltesse a leendő magyar királyt!

* **Pápa ő szentsége** — jelentik a francia lapok — szerencse-kívánatot küldött a párisi érseknek a köztársasági elnökhöz nemrég intézett tiltakozása alkalmából. A pápa abbéli kívánatának adott kifejezést, hogy a köztársaság vegye fontolóra az érsek nyilatkozatait s hagyjon fel a klerus üldözésének szomorú politikájával. A pápa levele közelébb kerül nyilvánosságra.

* **Főmagas. és főtisz. Simor János hercegprimás** husvét vasárnapján d. e. 10 órakor a belvárosi plébánia templomban fényes segédlettel nagymisét celebrált. A templom zsufoltságig megtelt áhitatos közönséggel. 10 óra után már a templomba bejutni lehetetlen volt. A templom fő, valamint a mellékkapuinál százával álltak az emberek. A biboros főpap pontban 10 órakor érkezett meg fényes fogaton és megfelelő kísérettel budavári palotájából. A templom főajtájánál Romeiser József plébános, valamint a segédkező papság egyházi díszben fogadta a főpapot, a ki szentelt vízzel meghintvén a híveket, áldást osztogatva vonult a főoltár elé. A »Veni sancte spiritus« után felölté a biboros főpap a mise ruhát, s miután az oltár legalsó lépcsőjénél az »introitus«-t elimádkozta, a szent mise olvasásához fogott. Az egész mise alatt a híveknek különösen feltűnt a szerettett agg főpap agilitása; könnyed mozdulatai. A mise énekezeit, a »glóriát«, a »praefatiót«, a »pater noster«-t tiszta csengő hangon énekelte. A mise végeztével felölté a bibor karköpenyt és biborszínü quadrattal fején a szószekekre ment és majd egy óráig tartó ékes egyházi beszédet tartott a keresztények nagy napjának jelentőségéről. A beszéd alap gondolatát azon evangéliumi tétel képezte, hogy Krisztus valóban halottaiból és önjerejéből támadott fel. Ezen tételt Krisztus istenségében való élő hitből, történelmi tényekből és physikai okokból merített megragadó érvekkel igazolta be. A szent beszéd igen érdekes részét képezte a czáfolat, melyet az új, a modern pogány bölcsék tanai ellen tartott, kik Krisztus feltámadását megtagadják, annak még valószínűségét is kétségbe vonják, így akarván megingatni a Krisztus istenségébe vetett hitet, melynek sarkkövét a föltámadás képezi. A szent beszéd végeztével áldást osztott a hívekre. Ezután a kísérettel a főkapuhoz ment, hol szentelt vizet hintett a hívekre, fogatára szállott

és harangzugások között tért vissza palotájába. Hétfőn az egyetemi templomban tartott a főpap misét óriási hallgatóság jelenlétében.

Rómából tudósitanak, hogy a pápa Ő szentsége jövő május hó második felében consistoriumot fog tartani, melyen több püspöki kinevezés fog történni.

* **Sopronból írják**, hogy a kövesdi templomot április 17-én kirabolták. A rablók feltörték az egyik templom ablak rácszatát és a sekrestyén át hatoltak a templomba, honnan mindazt, a mit lehetett, elvittek, többi közt azon ereklyét is, melyet Széchenyi Imre gróf, berlini nagykövet, hozott Rómából. A vizsgálat megindult, de a tettest nem is gyanítják.

* **Bécsben a Schwarzenberg** herceg palotájában az osztrák arisztocratia által rendezett színi-előadások közel 34 ezer forintot jövedelmeztek jótékony czélokra. — E szép siker a magyar arisztocrazia tagjait is arra serkenti, hogy jövő május hó folyamában, valószínűleg a tavaszi löversenyek idején, mikor a legmagasabb udvar is Budapesten fog lenni, hasonló színelőadásokat fognak rendezni és pedig a budai várszínházban. Minél nagyobb s fényesebb sikert kívánunk a műkedvelő uraknak és hölgyeknek a jótékony cél érdekében.

* **A hivatás áldozatai.** Megdöbbentő hirt vettünk az üllői úti új kórházból. Még nincs egész esztendeje, hogy ez intézet megnyílt és e rövid idő alatt az ott ápolónékul alkalmazott gráci apácák közül már a negyedik halt meg. Rumpfler Citta 28 éves irgalmasrendi apáca április 16-án himlőben meghalt. Temetése a testvérek és a közönség nagy részvéte mellett vasárnap április 18-án délután ment végbe. Az örök világosság fényeskedjék neki, s nyerje jutalmát Attól, ki a felebaráti szeretet s irgalmaság cselekedeteit nem hagyja jutalom nélkül!

* **Jótékonyág.** A szegedi könyvtár megteremtője, a tudós Somogyi Károly esztergomi kanonok ezer frtot küldött jótékony czélra a fővárosnak. A tanács a nemes adakozónak köszönetét nyilvánította.

* **Kilátás új egyetemi épületre.** A vallás- és közoktatási miniszter meglátogatván az egyetem központi épületét, azt beható vizsgálat alá vette, és belátván annak roskadozó voltát, oda nyilatkozott, hogy arra fog törekedni, hogy az egész épület lebontassék és helyébe új épület emeltessék. E szerint van remény, hogy a főváros és a magyar nemzethez méltó díszes egyetemünk leszen.

* **A templomban lelőtt püspök**, Msgr. Izquierdi madridi püspök ellen elkövetett merényletről következő részleteket írják: A merénylő, a kit Galeotto Cottillá-nak hívnak, már egy fél órával a tett elkövetése előtt a székesegyház bejáratánál álldogált, több palmaelárusító előtt ugy nyilatkozott, hogy »Tüstént jobb dologhoz fogok.« Mikor a püspök megérkezett s kocsijából kiszállva, a templom külön bejáratán be akart lépni, a merénylő háromszor rá lött, mire a püspök összerogyott. A merénylő, ki papi ruhát viselt, oly görcsösen szoritotta kezében a revolvert, hogy a rárohánók alig tudták elvenni. Leírhatatlan izgatottság támadt. Mialatt a főpapot a sekrestyébe vitték s egy matrácra lefektették, kinn a templom előtt egy sereg asszony gyűlt össze, a kik jajgatva tépték hajukat. Az egyik papnak föl kellett menni a szószekekre s megnyugtató szavakat intézni a néphez, mely után a templomot bezárták. A gyilkost sokan örültnék tartják. Egy más versió az, hogy Galeotto, ki egy apáczakolostor papja volt, bosszúból követte el a merényletet a püspök ellen, a ki őt papi méltósággal össze nem egyeztethető életmódja miatt a misemondástól és gyóntatástól eltiltotta. Krisztina királynő könyekre fakadt, mikor a szomorú esetet hallotta. A nép szétszaggatni akarta a merénylőt, s a rendőrségnek kellett közbelépni. A vizsgálóbíró előtt Galeotto

